

[08ae980ca6117a77/Innovation-Strategies-and-Competitive-Advantages.pdf](https://doi.org/10.26907/2542-0412.2024.08ae980ca6117a77/Innovation-Strategies-and-Competitive-Advantages.pdf) (date of access: 29.10.2024).

4. Business innovation strategies to gain a competitive advantage. *Innovar o Morir*. URL: <https://innovaromorir.com/en/business-innovation-strategies-competitive-advantage/> (date of access: 29.10.2024).

Соболєва Г.Г.

Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова
к.е.н., доц., доцентка кафедри економіки та маркетингу

Ноженко Б.О.

здобувач вищої освіти третього ступеня (аспірантура)

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ В ЕКОНОМІЦІ

Теоретичні засади соціальних інновацій та їх роль у формуванні конкурентних переваг в економіці є темою, що набирає все більшої актуальності. Соціальні інновації — це нові ідеї, стратегії або продукти, спрямовані на вирішення соціальних потреб та проблем, які водночас сприяють економічному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності.

Основні теоретичні підходи до соціальних інновацій включають інституціональні, системні, ресурсні та поведінкові моделі, які розкривають різні аспекти впливу соціальних інновацій на економічну діяльність.

Інституціональний підхід. Цей підхід стверджує, що соціальні інновації розвиваються під впливом державних політик, соціальних норм та інституційних структур. Інституції, які сприяють вирішенню соціальних питань, водночас зміцнюючи економічну позицію країни. Наприклад, соціальна інфраструктура, спрямована на розвиток людського капіталу, дозволяє підвищити продуктивність праці, що є важливим фактором конкурентних переваг.

Системний підхід. Системний підхід розглядає соціальні інновації як частину більшого економічного та соціального середовища, де різні елементи (освіта, технології, ринок праці) взаємодіють для створення інноваційного потенціалу. Соціальні інновації, за цим підходом, впливають на конкурентоспроможність через створення сприятливого інноваційного середовища, яке стимулює розвиток нових ідей, технік та технологій.

Ресурсний підхід. У рамках ресурсного підходу конкурентні переваги пов'язуються з використанням доступних ресурсів та капіталів, зокрема людського капіталу, соціального капіталу та організаційних ресурсів. Соціальні інновації підвищують якість та ефективність використання таких ресурсів, сприяючи тим самим розвитку більш адаптованої та продуктивної робочої сили, що є стратегічною перевагою в конкурентній боротьбі.

Поведінковий підхід. Поведінковий підхід фокусується на змінах у поведінці та цінностях людей внаслідок соціальних інновацій, які створюють нові стандарти та очікування в суспільстві. Це спонукає підприємства та інституції адаптувати свої стратегії до потреб суспільства, тим самим забезпечуючи нові ринки збуту та підвищуючи конкурентоспроможність. Переорієнтація на сталий розвиток, екологічні та етичні цінності — приклад того, як соціальні інновації створюють нові можливості для підприємницької та господарської діяльності.

У сучасному світі багато країн стикаються з соціальними викликами, такими як безробіття, соціальна нерівність, бідність та обмежений доступ до базових послуг. Ці проблеми поглиблюються через глобальні економічні зрушення, технологічну трансформацію та демографічні зміни. Традиційні підходи до вирішення соціальних проблем, такі як державна допомога або благодійність, стають недостатніми в умовах сучасної економіки, що вимагає інноваційних рішень для досягнення сталого розвитку.

Економіка спільного використання (sharing economy) — це економічна модель, яка базується на спільному використанні ресурсів і є прикладом новітніх соціальних інновацій. Ця модель через цифрові платформи дозволяє ефективніше використовувати наявні ресурси, які

сприяють обміну товарами та послугами. Такі сервіси, як Airbnb та Uber, є прикладами успішної реалізації цієї концепції, коли люди можуть використовувати власні ресурси для отримання доходу, одночасно знижуючи витрати для кінцевого споживача [1].

Існує кілька основних напрямів впровадження інноваційних ідей у соціальній економіці. Перш за все, це розробка політик та програм, спрямованих на підтримку соціальних підприємств і стимулювання їхнього розвитку через державне фінансування, податкові пільги та доступ до ринків. Наприклад, багато країн впроваджують спеціальні програми, що підтримують соціальне підприємництво шляхом надання грантів або кредитних ліній на пільгових умовах [2]. Крім того, важливо забезпечити доступ соціальних підприємств до інформації та навчальних програм, які дозволять їм підвищити свою ефективність і конкурентоспроможність.

Другим важливим напрямом є розвиток цифрової інфраструктури для сприяння економіці спільного використання. Держава може підтримувати створення та розвиток платформ для обміну ресурсами, які допомагають громадянам використовувати свої активи максимально ефективно. Це не тільки знижує вартість товарів та послуг для кінцевих споживачів, але й створює нові можливості для підприємництва. Важливим елементом цієї підтримки є забезпечення правової бази для регулювання таких платформ, щоб забезпечити захист прав учасників ринку та запобігти зловживанням з боку великих компаній.

Важливо також розвивати міжнародну співпрацю у сфері соціальних інновацій. Багато соціальних підприємств можуть працювати на глобальному рівні, вирішуючи спільні для різних країн соціальні проблеми. Така співпраця може бути корисною як для обміну досвідом, так і для спільного фінансування міжнародних проєктів.

Одним із яскравих прикладів успішного розвитку соціальних інновацій є діяльність таких компаній, як Grameen Bank, який був заснований у 1983 році Мухаммедом Юнусом у Бангладеш. Цей банк запровадив систему мікрокредитування, яка дозволяє бідним верствам населення отримувати доступ до фінансових послуг для розвитку власного бізнесу. Grameen Bank став першим великим прикладом соціального підприємництва, яке не тільки допомагає бідним, але й є економічно стійким [3].

Іншим прикладом є платформи спільного використання ресурсів, такі як Airbnb або Uber. Вони дозволили звичайним людям отримувати додатковий дохід, використовуючи свої ресурси, при цьому підвищуючи доступність послуг для споживачів. Наприклад, Uber створює альтернативу традиційним таксі-сервісам, пропонуючи дешевші та зручніші послуги [4]. Попри значні перспективи, соціальні інновації стикаються з низкою викликів. Один із найбільших викликів — це фінансування. Багато соціальних підприємств мають труднощі із залученням інвестицій, оскільки вони часто спрямовані на досягнення соціальних результатів, а не на максимізацію прибутку. Це призводить до того, що інвестори можуть не бачити значної вигоди у підтримці таких проєктів [5].

Іншою проблемою є регулювання діяльності платформ економіки спільного використання. Багато країн ще не мають належної правової бази для регулювання таких послуг, що може призводити до порушення прав працівників або недобросовісної конкуренції. Крім того, важливо забезпечити справедливі умови для всіх учасників ринку, оскільки великі платформи можуть мати перевагу перед малими підприємствами.

Успішні приклади, такі як Grameen Bank або платформи Airbnb і Uber, доводять, що соціальні інновації можуть бути не лише ефективним засобом вирішення соціальних проблем, але й стійкими бізнес-моделями. Тому соціальні інновації мають стати одним із пріоритетів державної політики та міжнародної співпраці.

Соціальні інновації сприяють конкурентоспроможності на декількох рівнях:

- Рівень підприємств: підвищення продуктивності, оптимізація ресурсів, залучення більш кваліфікованої робочої сили.
- Національний рівень: стимулюють інноваційний клімат, створюють робочі місця, зміцнюють соціальну інтеграцію.
- Глобальний рівень: інтеграція в міжнародні мережі соціального розвитку, сприяє іміджу держави як інноваційної країни.

Отже, соціальні інновації не лише спрямовані на вирішення соціальних проблем, але й можуть виступати потужним драйвером економічного розвитку та конкурентних переваг, адже вони сприяють сталому економічному зростанню, знижують витрати та стимулюють розвиток інноваційних підприємств. Також, інновації у соціальній економіці є важливим інструментом вирішення соціальних проблем через економічні підходи. Для подальшого розвитку цих інновацій необхідно вирішити низку викликів, таких як забезпечення фінансування та розробка відповідної правової бази.

Список використаних джерел

1. Dees, J. G. (1998). *The Meaning of Social Entrepreneurship*. Duke University.
2. Mair, J., & Marti, I. (2006). Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight. *Journal of World Business*.
3. Mulgan, G. (2006). The process of social innovation. *Innovations: Technology, Governance, Globalization*.
4. Sundararajan, A. (2016). *The Sharing Economy: The End of Employment and the Rise of Crowd-Based Capitalism*. MIT Press.
5. Yunus, M. (2007). *Creating a World Without Poverty: Social Business and the Future of Capitalism*. PublicAffairs.

Старов О.С.

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
аспірант кафедри Економіки та маркетингу

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ЕКОНОМІЧНУ СТІЙКІСТЬ ІТ-ПІДПРИЄМСТВ

Економічна стійкість ІТ-підприємств у сучасному світі є не лише результатом вдалої фінансової стратегії чи інноваційного підходу до розробки продуктів, але й критично залежить від здатності підприємства ефективно адаптуватися до швидко мінливих умов ринку. Висока динаміка технологічних змін, нові вимоги до безпеки даних і клієнтських потреб, а також інтенсивна конкуренція роблять ІТ-сферу особливо вразливою до економічних коливань. Саме тут стратегічне управління відіграє вирішальну роль, адже дозволяє компаніям планувати та вчасно реалізовувати ті рішення, які підтримують їхню стійкість.

Гнучкість у прийнятті рішень стала однією з ключових переваг успішних ІТ-компаній. Керівники підприємств, які здатні швидко реагувати на зміни ринку, успішно використовують стратегії адаптації та зберігають свою конкурентоспроможність. Прикладом цього є Google, чия бізнес-модель постійно змінюється і адаптується до нових реалій. Від пошукової системи до інвестицій у штучний інтелект та автономні транспортні засоби — компанія залишилася на піку технологічного прогресу завдяки стратегічній гнучкості.

Інновації — це основа розвитку будь-якої ІТ-компанії, адже постійне впровадження нових продуктів та технологій визначає не лише їхню конкурентоспроможність, але й економічну стійкість. Успішне стратегічне управління у цій галузі спрямоване на стимулювання досліджень і розробок (R&D). Наприклад, Microsoft активно інвестує у хмарні технології через свою платформу Azure. Такий підхід дозволив компанії не лише розширити свою клієнтську базу, але й стабілізувати дохідну частину завдяки переходу на модель надання послуг замість разового продажу програмного забезпечення.

Диверсифікація — ще один стратегічний інструмент, що дозволяє ІТ-компаніям мінімізувати ризики та зберегти економічну стійкість. Один із найяскравіших прикладів — це компанія Amazon, яка розпочинала як онлайн-книгарня, але розширила свій бізнес до глобальної інфраструктури з продажу товарів і послуг. Окремо слід відзначити розвиток Amazon Web Services (AWS), яка стала основним джерелом прибутку компанії. Цей стратегічний крок дозволив Amazon диверсифікувати свої доходи та зменшити залежність від коливань у роздрібній